

*žene u crnom
beograd*

IZVEŠTAJ

O

AKTIVNOSTIMA

septembar - decembar 2014.

Kao i do sada, donosimo kratak izveštaj o aktivnostima Žena u crnom u navedenom periodu a ukoliko vas zanimaju opširnije informacije, možete ih naći na našem web-sajtu www.zeneucrn.org ili nam se obratite putem mail: zeneucrnombegrad@gmail.com

Unapred se solidarno zahvaljujemo.

žene u crnom

ULIČNE AKCIJE:

U ovom izveštajnom periodu organizovale smo dvanaest akcija (12) akcija, a takođe smo aktivno učestvovali i u uličnim akcijama koje su organizovale druge organizacije. Bile su to komemoracije/obeležavanja datuma vezanih za zločine počinjene u naše ime, kao i feminističke, antifašističke, antiratne, antirasističke, antimilitarističke...akcije:

Komemoracije/obeležavanje važnih datuma zločina počinjenih u naše ime, kao i drugih zločina nad civilnim stanovništvom tokom ratova (i nakon ratova) na prostoru bivše Jugoslavije:

Beograd: Nikada nećemo zaboraviti zločin u Topčideru! – 5 oktobra 2014. navršilo se deset godina od ubistva dvojice gardista, Dragana Jakovljevića i Dražena Milovanovića, u vojnom objektu „Karaš“, u Topčideru. Gardisti su ubijeni u kasarni pod nerazjašnjenim okolnostima, a osnovano se sumnja da su ubijeni jer su u kasarni videli tadašnjeg haškog begunca Raktka Mladića. Povodom desetogodišnjice od ubistva dvojice gardista Žene u crnom su organizovale dva komemorativna stajanja u crnini i ćutanju, dana 05.10.2014 godine:

Komemorativni skup u crnini i ćutanju ispred kasarne „Karaš“ u Topčideru; solidarnost s roditeljima i porodicama ubijenih vojnika u potrazi za istinom o njihovoj izrazilo je oko dvadesetak aktivistkinja Mreže Žena u crnom Srbije; na stajanju u Topčideru bila su istaknuta dva transparenta: *Nikada nećemo zaboraviti zločin u Topčideru* i *Žene u crnom za mir i pravdu*.

Nikada nećemo zaboraviti zločin u Topčideru na Trgu Republike u Beogradu; protestno stajanje u crnini i ćutanju, na kom su bili istaknuti transparenti:

*Nikada nećemo zaboraviti zločin u Topčideru, Pamtimo - Žene u crnom za mir i pravdu, Sećamo se Dragana Jakovljevića, Sećamo se Dražena Milovanovića, Otkrijte ubice vojnika!, Tražimo istinu, zahtevamo pravdu!, Zašto država ćuti? ; tokom stajanja je izveden i performans uz korišćenje soli kojom je na asfaltu napisano *Zahtevamo istinu i pravdu za Dragana i Dražena*; na ovom stajanju su bile/i članice/ovi porodica ubijenih vojnika zajedno sa oko pedeset aktivistkinja i aktivista iz Beograda, Bajine Bašte, Požege, Leskovca, Kruševca, Vlasotinca, itd.*

Komemoracija/pomen u Beloj Reci (kod Šapca), na lokalnom groblju gde je sahranjen Dragana Jakovljević; komemoraciji smo prisustvovali zajedno sa porodicom Jakovljević.

Sjeverin/Srbija, 22 oktobar - Nikada nećemo zaboraviti zločin u Sjeverinu: povodom 23 godišnjice zločina u Sjeverinu petnaest (15) aktivistkinja Mreže Žena u crnom prisustvovalo je postavljanju kamena temeljca za spomenik u selu Sjeverin, kao i komemoraciji na mostu u mestu Mioče, gde su srpske oružane formacije otele i ubile 17 bošnjačkih civila iz autobusa na liniji Priboj – Rudo, 22.10.1992 godine.

Beograd, 18 novembar, *Nikada nećemo zaboraviti zločine u Vukovaru*: povodom godišnjice zločina u Vukovaru Žene u crnom su organizovale stajanje u crnini i ćutanju, u Knez Mihailovoj ulici, pod sloganom *Nikada nećemo zaboraviti zločine u Vukovaru*; Vukovar je 1991 godine bio punih 87 dana pod opsadom JNA i paravojskih srpskih formacija; za to vreme je ubijeno više od 1.000 civila, ranjeno više od 25.000 ljudi, dok su hiljade bolesnih i ranjenih zarobljenika odvedeni u logore u Srbiji; grad je potom 18 novembra 1991. okupiran od strane srpskih oružanih formacija; u akciji je učestvovalo oko pedeset (50) aktivistkinja Mreže ŽuC-a, kao i srodnih organizacija civilnog društva (Fond za humanitarno pravo, Inicijativa mladih za ljudska prava, itd.).

U isto vreme, ultradesničarska organizacija "Srbski sabor Zaveznici" je održala kontramiting protiv akcije ŽuC-a, negirajući zločine srpskih oružanih snaga u Vukovaru.

Vukovar/Hrvatska, 19 novembar, *Nikada nećemo zaboraviti zločine u Vukovaru*: povodom 23 godišnjice zločina u Vukovaru, osam (8) aktivistkinja Žena u crnom prisustvovalo je komemoraciji na tri mesta u gradu, zajedno sa porodicama žrtava, građankama i građanima Vukovara.

Tuzla/Bosna i Hercegovina, 11 decembra, *Tražimo naše nestale – da ne zaboravimo genocid u Srebrenici*: osam (8) aktivistkinja Mreže Žena u crnom učestvovalo je u istoimenom maršu, koji od 1996 godine, svakog 11 u mesecu, organizuje udruženje „Žene Srebrenice“, sa sedištem u Tuzli; ovu akciju solidarnosti ŽuC su koordinisale zajedno sa udruženjima Anima iz Đulića i Foruma žena iz Zvornika (udruženja žena čiji su muški srodnici žrtve zločina u području Podrinja, u Istočnoj Bosni, od 1992 do 95.); u maršu je učestvovalo oko 50 žena iz Podrinja.

Feminističke, antifašističke, antiratne, antirasističke, antimilitarističke akcije:

Beograd, 28 septembar, *Pride/Prajd*: u maršu za prava LGBT osoba, u organizaciji *Pride Belgrade*, učestvovalo je oko trideset aktivistkinja i aktivista Mreže ŽuC-a iz cele Srbije, a u završnom delu marša okupljanima se obratila, između ostalih, i Staša Zajović, ŽuC.

Beograd, 9 novembar, *(Auto)cenzura – put ka fašizmu*: povodom Međunarodnog dana borbe protiv fašizma i antisemitizma ŽuC i Savez antifašista Srbije organizovali su u centru Beograda, na Terazijama, kod spomenika obešenim antifašistima, protest *(Auto)cenzura – put ka fašizmu* i scensku akciju *Budi se istok i zapad*; na protestu su bila istaknuta dva transparenta: *Antifašizam je moj izbor, Žene u crnom protiv fašizma*; učestvovalo je oko pedeset (50) aktivistkinja i aktivista; su bilone su na početku performansa bile prekrivene velikim novinskim listovima, na kojima je bila ispisana reč (auto)cenzura;

potom su polako cepale listove i tako se simbolički oslobađale cenzure; tom prilikom pevale su se antifašističke pesme; ovom protestu su se pridružili i građani i građanke Beograda.

Beograd, 29 novembar, Stop represiji nad braniteljima ljudskih prava: povodom Međunarodnog dana braniteljke ljudskih prava Žene u crnom su u Knez Mihailovoj ulici organizovale protestni skup zbog napada na aktivistkinje ŽuC-a od strane državnih i nedržavnih aktera, kao i odsustva reakcije države na intenziviranu represiju tokom 2014 godine; tokom akcije izražena je podrška nenasilnom otporu u Fergusonu (SAD); u akciji je učesovalo oko trideset (30) aktivistkinja i aktivista.

Beograd, 6 decembar, Stop femicidu: povodom 6 decembra, Dana borbe protiv femicida, Žene u crnom i Mreža žena protiv nasilja, organizovale su protest na Trgu Republike, na mestu gde je 2006 godine ubijena Dragica Vujošević, samo zato što je napustila nasilnika; bio je to protest protiv femicida u Srbiji, ali i deo kampanje za kažnjavanje plavih šlemova (pripadnika mirovnih misija UN) zbog seksualnih zločina nad ženama; na protestu su, između ostalog, bili istaknuti transparenti: *Stop femicidu, Stop nekažnjivosti plavih šlemova - Stop seksualnoj eksploataciji od strane mirovnih snaga, Za život bez straha i nasilja, itd;* u ovoj akciji učestvovalo je više desetina aktivistkinja.

Beograd, 10 decembar, Dosta strahovlade: povodom Međunarodnog dana ljudskih prava ukazano je na sve učestalija kršenja ljudskih prava u Srbiji i upućen zahtev državi za poštovanje ljudskih prava i ispunjavanje međunarodnih obaveza; tom prilikom je izvedena scenska akcija ispred Medija centra, u organizaciji Rekonstrukcije Ženski fond i Žena u crnom; u uličnoj akciji učestvovalo je preko 50 osoba iz ženskih i ljudsko pravaških organizacija, iz Beograda i drugih gradova Srbije.

SUOČAVANJE S PROŠLOŠĆU TRANZICIONA PRAVDA - FEMINISTIČKI PRISTUP

Ovo je jedna od najvažnijih aktivnosti Žene u crnom. Sastoji se od mnoštvo segmenata: uličnih akcija, radionica, predavanja, stvaranje različitih modela tranzicione pravde sa feminističkog stanovišta, saradnje sa srodnim organizacijama u vidu zajedničkih akcija, (kampanja, konsultativnih sastanka).

Posećivanje mesta zločina počinjenih u naše ime

U ovom izveštajnom periodu Žene u crnom su posetile sledeća mesta:

- *Bela Reka/Srbija, 5. oktobar,*
- *Sjeverin/Srbija, 22. oktobar,*
- *Vukovar, 19. novembar,*
- *Tuzla, 11. decembar*

(Ostali podaci su navedeni u rubrici - *Komemoracije/obeležavanje važnih datuma zločina počinjenih u naše ime*)

ŽENSKA SOLIDARNOST ZA KAZNJIVOST RATNIH ZLOČINA:

Ženska solidarnost za kažnjivost ratnih zločina podrazumeva akcije ženske solidarnosti – feminističke etike brige i odgovornosti, čineve uzajamne podrške, razmene i saradnje u regiji u cilju izgradnje pravednog mira. Radi se prvenstveno o razmenama i podršci žrtvama zločina počinjenim u naše ime, kao i žrtvama/preživelim iz zločina nad civilima srpske nacionalnosti:

- **Bela Reka, 5 oktobar:** pored navedenih aktivnosti u okviru obeležavanja 10 godišnjice ubistva Dragana Jakovljevića, organizovane su i sledeće aktivnosti:
- **Pamtimo – sećanje na Dragana Jakovljevića:** u porodičnoj kući Jakovljević u Beloj Reci;
- **Film Pamtimo, 28 min.:** promocija dokumentarnog filma rediteljke Marije Arandelović, u produkciji Grupe za video aktivizam ŽuC-a;
- **Otvoranje arhive o zločinu u Topčideru** koju su zajedno sa porodicom uradile aktivistkinje ŽuC-a i zajedničko stvaranje buduće **Mirovne zadužbine 'Dragan Jakovljević' u Beloj Reci;**

- **Pamćenje = odgovornost = aktivizam:** razgovor u kom su učestvovali porodica Jakovljević i aktivistkinje Mreže ŽuČ-a;

Žene u crnom su ovim činovima iskazale svoje najdublje saosećanje sa porodicama ubijenih vojnika i solidarnost sa njihovom hrabrom borbom za istinu i pravdu; u ovoj akciji solidarnosti učestvovalo je **15** aktivistkinja Mreže ŽuČ-a.

- **22 oktobar, Sjeverin** - susret sa porodicama žrtava u Sjeverinu, kao i sa aktivistkinjama NVO „Ženski glas Priboja“;
- **19 novembar, Vukovar, Hrvatska** - susret sa porodicama žrtava zločina u Vukovaru, sa udruženjem „Vukovarske majke“ i građanstvom u Vukovaru;
- **2, 3, 4 decembar, Beograd** – solidarna poseta prijateljica iz Bajramovića/Srebrenica (Nura Mustafić i Refija Hadibulić) i Suvade Selimović (Đulići, kod Zvornika) Ženama u crnom u Beogradu; tokom ove posete organizovan je obilazak grada, razgovori, susreti, druženja;
- **5 decembar, Bela Reka** – poseta aktivistkinja ŽuČ-a porodici Jakovljević, zajedno sa Nurom Mustafić i Refijom Hadibulić, ženama čiji su srodnici ubijeni u genocidu u Srebrenici (1995.) i Suvadom Selimović, iz Đulića/Zvornik; tom prilikom je izraženo saosećanje i podrška porodici Jakovljević čiji je sin Dragan (zajedno sa Draženom Milovanovićem ubijen u kasarni Topčider, 5.10.2004.; nakon posete aktivistkinje ŽuČ-a sa zajedno sa prijateljicama posetile Bajramoviće i Đuliće;
- **11. decembar, Tuzla/Bosna i Hercegovina** – učešće na maršu „Tražimo nestale“ i dogovori o budućim zajedničkim aktivnostima sa ženama Srebrenice; u akciji solidarnosti, pored žena Srebrenice, učestvovalo je oko 50 žena iz Podrinja (iz udruženja (Anima iz Đulića i Forum žena iz Zvornika) čiji su muški srodnici stradali u zločinima srpskih oružanih formacija, tokom rata u BiH;

Kažnjivost zločina – put do pravednog mira: praćenje suđenja u Specijalnom sudu

Pred Većem za ratne zločine u Beogradu zbog štrajka advokata koji je u Srbiji trajao kontinuirano od sredine septembra pa do kraja 2014. nije održano nijedno ročište.

Ostale aktivnosti u vezi sa suočavanjem s prošlošću/ tranzicionom pravdom - tribine, debate, umetničko-aktivističke inicijative, radionice, projekcije filmova:

- **Sremski Karlovci, 13 septembar, Povezanost između istine, pravde i reparacije i pomirenja:** celodnevna radionica u organizaciji ŽuČ-a; u radionici je učestvovala 31 aktivistkinja iz Mreže ŽuČ-a/Srbija, Udruženja Žena Srebrenice iz Tuzle i Udruženja građanki „Anima“ iz Đulića (Bosna i Hercegovina) i Udruženja „Vukovarske majke“ iz Vukovara/Hrvatska;

- **Kruševac, 30 septembar, *Zajedničko promišljanje suočavanja s prošlošću, procesa tranzicione pravde u svetlu aktuelne situacije u Srbiji i u regiji:*** okrugli sto koji su organizovale Žene u crnom, Beograd, Alternativni centar za devojke i Udruženje „Peščanik“ iz Kruševca, a panelistkinje su bile: *Morgiana Brading*, predstavnica Sekretarijata Haškog tribunala u Beogradu; *Snežana Jakovljević*, Peščanik/Kruševac i *Andrijana Kocić*, Alternativni centar za devojke, Kruševac; *Snežana Obrenović*, Žene u crnom, Kraljevo i *Staša Zajović*, Žene u crnom, Beograd. Takođe je bila i projekcija filma **Njihovim očima – svjedoci pravde** („*Through Their Eyes – Witnesses to Justice*“); u ovom događaju je učestvovalo **45** žena;
- **Slučaj Topčider – Anatomija državnog zločina**, knjiga autora Bojana Tončića, u izdanju Žena u crnom i Rekonstrukcije Ženski fond; u okviru obeležavanja 10 godišnjice ubistva gardista Dragana Jakovljevića i Dražena Milovanovića, organizovane su promocije pomenute knjige i projekcije dokumentarnog filma *Pamtimo* (28 min.), rediteljke Marije Arandelović, u produkciji Grupe za video aktivizam ŽuC-a; promocija su održane u sledećim gradovima:
- **Beograd, 3 oktobar** - na promociji su govorili Jelena Milić, Bojan Tončić, Janko Jakovljević, aktivisti/kinje ŽuC-a, uz prisustvo oko **50** osoba;
- **Novi Sad, 17 oktobar** - na promociji u Nezavisnom društvu novinara Vojvodine/NDNV, govorili su: autor knjige Bojan Tončić, Lino Veljak, filozof iz Zagreba, Nedim Sejdinović, NDNV i Nada Dabić, Esperanza, Novi Sad; učestvovalo je desetak osoba;
- **Zrenjanin, 7 novembar** – na promociji koju su organizovale Ženska sekcija Udruženja građana „Ravnopravnost“ i Žene u crnom, Beograd u Gradskoj čitaonici, predstavljanju knjige je prisustvovalo oko dvadesetak osoba, uglavnom članica Ženske sekcije „Ravnopravnosti“ kao i aktivistkinja Žena u crnom iz Beograda, Novog Bečeja, Zrenjanina; knjigu su predstavile: Vesna Đorđević, sindikalna aktivistkinja iz Zrenjanina i Staša Zajović;
- **Beograd, 20 decembar, 20 godina od genocida u Srebrenici – zajedničko aktivističko-umetničko osmišljavanje:** u ovoj inicijativi učestvovali/e su aktivistkinje i aktivisti Mreže Žena u crnom, umetnički kolektivi (Dah teatar i Škart iz Beograda), kao i aktivisti iz Bosne i Hercegovine (Udruženje za društvena istraživanja i komunikacije/UDIK, Sarajevo i Mirovne aktivističke grupe/MAG iz Tuzle); na ovom radnom sastanku dogovorene su zajedničke umetničko-aktivističke aktivnosti u okviru obeležavanja 20 godišnjice genocida u Srebrenici.

VIDEO AKTIVIZAM: TRANZICIONA PRAVDA - FEMINISTIČKI PRISTUP

U cilju poboljšanja vidljivosti efekata različitih modela tranzicione pravde, posebno onog sa feminističkog stanovišta, koji promovišu Žene u crnom (ŽUC), tokom 2010. godine stvorena je grupa video aktivistkinja i aktivista, koja se osposobila za snimanje, montažu, digitalizaciju i postavljanje na internet video i audio materijala koji je prikupljen tokom redovnih aktivnosti ŽUC, kako bi, u formi kratkih filmova, postao dostupan široj javnosti.

Grupu za video aktivizam ŽuC-a koordiniraju Marija Vidić i Goran Lazin, u saradnji sa Marijom Arandelović, Zinai-dom Marjanović i drugim aktivistkinjama i aktivistima ŽuC-a. U ovom izveštajnom periodu grupa je realizovala realizovala osam (8) video materijala:

- **Nikada nećemo zaboraviti zločin u Topčideru** - dokumentarni film koji govori o hronologiji zločina u Topčideru, deset godina kasnije, a sastavljen je od raznih televizijskih priloga koji govore o ovoj temi i izjava jedne od majki ubijenog vojnika, Rose Jakovljević; film je napravila Marija Arandelović;
- **Tražimo istinu, zahtevamo pravdu** - dokumentarni film koji govori o uličnoj akciji, posvećenju obeležavanju desetogodišnjice od ubistva dvojice gardista u Topčideru, 05.10.2004 godine i izvedenoj u Knez Mihailovoj ulici, u Beogradu, 05.10.2014 godine; autorka filma je Marija Arandelović;
- **(Auto)cenzura – put ka fašizmu** - film o uličnoj akciji sa performansom povodom Međunarodnog dana borbe protiv fašizma i antisemitizma, koju su organizovali/e ŽuC i Savez antifašista Srbije u centru Beograda;
- **Nikada nećemo zaboraviti zločine u Vukovaru** - dokumentarni film o akciji koju su povodom godišnjice zločina u Vukovaru organizovale Žene u crnom u Beogradu;
- **Dosta strahovlade** - film o akciji povodom Međunarodnog dana ljudskih prava u organizaciji ŽuC-a i Rekonstrukcije ženski fond;
- **Uvek neposlušne** - dokumentarni film koji prikazuje sastanak Mreže ŽUC-a (septembar 2014.), u režiji Marije Arandelović i Grupe za video aktivizam;
- **Hor Žucke i Ramiz** – film o nastupu aktivističkog hora Žena u crnom i Ramiza iz Tuzla, na skupu Mreže, septembra 2014;
- **Pride** - dokumentarni film o maršu za LGBT prava, 28 septembra u Beogradu; autorka je Marija Arandelović;
- **Beleške iz Beograda i Srebrenice** – video spot koji prikazuje beleške koje je Karlos Beristajn (Carlos M. Beristain) napravio tokom svog boravka sa Ženama u crnom u Srbiji i sa ženama Srebrenice u Bosni, u junu 2014.

ŽENSKI SUD FEMINISTIČKI PRISTUP PRAVDI

Obuhvata kraći izveštaj o aktivnostima Žena u crnom u vezi sa organizovanjem Ženskog suda-feministički pristup pravdi u navedenom periodu i odnosi se uglavnom na aktivnosti u Srbiji, kao i na zajedničke aktivnosti partnerskih organizacija. Aktivnosti realizovane u drugim državama bivše Jugoslavije zastupljene su u meri u kojoj su Žene u crnom kao nositeljke programskih aktivnosti, dobile informacije od drugih članica Organizacionog odbora Ženskog suda.

Ukoliko su potrebne opširnije informacije, mogu se naći na našem web-sajtu www.zeneucrnom.org i www.zenskisud.org ili obraćanjem putem maila: zeneucrnombeograd@gmail.com i office@zeneucrnom.org.

Krajem 2010 godine članice Inicijativnog odbora u sastavu: Žene ženama, Sarajevo (Bosna i Hercegovina), Centar za žensko i mirovno obrazovanje Anima iz Kotora (Crna Gora), Centar za ženske studije i Centar za žene žrtve rata, iz Zagreba (Hrvatska), Ženska mreža Kosova, Ženske studije i Žene u crnom iz Beograda, pokrenule su inicijativu za organizovanje Ženskog suda na prostoru bivše Jugoslavije.

Na sastanku održanom početkom februara 2013 godine Inicijativni odbor je prerastao u Organizacioni odbor Ženskog suda: Pokret Majke enklave Žepe i Srebrenice, Fondacija CURE, Sarajevo i Forum žena, Bratunac (Bosna i Hercegovina); "Anima-Centar za žensko i mirovno obrazovanje", Kotor (Crna Gora); "Centar za ženske studije" i "Centar za žene žrtve rata", Zagreb (Hrvatska); Ženska mreža Kosova (Kosovo); Savet za rodnu ravnopravnost, Skopje, Makedonija; Ženski lobi Slovenije, Maribor (Slovenija) i "Ženske studije" i "Žene u crnom", Beograd (Srbija).

Žene u crnom su nositeljke programskih aktivnosti na organizovanju Ženskog suda, dogovaraju i koordinišu sve aktivnosti sa organizacijama koje čine Organizacioni odbor.

U ovom izveštaju su predstavljene sledeće aktivnosti:

Feministička etika brige - podrška potencijalnim svedokinjama

U okviru podrške ženama koje su svedočile na feminističkom diskusionom kružoku o militarističkom/etničkom/ekonomskom/rodnom nasilju, organizovane su sledeće aktivnosti:

Regionalni sastanci podrške potencijalnim svedokinjama:

održana su tri (3) regionalna sastanka, u kojima je učestvovalo 100 žena i jedan muškarac;

- **3, 4. i 5. septembar, Vrnjačka Banja** - *Žensko svedočenje - nova paradigma istorije*, četvrti zajednički sastanak sa potencijalnim svedokinjama, iz Srbije, te iz Bosne i Hercegovine i Crne Gore; na sastanku su učestvovala 32 žene iz sledećih gradova: Beograd, Priboj, Kruševac, Smederevska Palanka, Zvornik, Tuzla, Leskovac, Pljevlja, Bela Reka, Novi Bečej, Zrenjanin, Kotor, Kraljevo, Šabac, Bihać, Bar, Nikšić, Bilbao; Program se sastojao od sledećih segmenata:

- Projekcije dokumentarnih filmova: o ženskim sudovima - iskustva iz sveta, o procesu organizovanja ŽS u bivšoj Jugoslaviji, o Ženskoj komisiji za istinu u Kolumbiji (Vrt ispunjen ženskim nadama);
- Radionice: o procesu Ženskog suda - feminističkom pristupu pravdi, pod nazivom: *Ja svedočim, - Prisustvo u javnom prostoru i ja zamišljam drugačiji svet*;
- Pozorišna predstava Dah teatra *Prisustvo odsustva*;
- Predavanja, diskusije, razgovor sa Karlosom Beristainom/ Carlos Beristaina: o procesu Ženske komisije u Kolumbiji, o procesu Ženskog suda za bivšu Jugoslaviju (zajedničko promišljanje, analiza...)
- Razgovori o strahovima u vezi sa ŽS (vrste strahova koje potencijalne svedokinje osećaju, individualne i društvene posledice straha, suočavanje sa strahom, 'upravljanje' strahovima...)
- Podrška svedokinjama – psihološka, politička, moralna...
- Dogovori o aktivnostima u budućem periodu.

▪ **26, 27. i 28 septembar, Brčko:** na sastanku je učestvovala **31** žena iz Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Hrvatske, Makedonije i Srbije i to iz sledećih gradova: Nikšić, Zagreb, Tenja, Sarajevo, Tuzla, Bratunac, Priboj, Kruševac, Leskovac, Veles, Skopje, Tetovo, Beograd, Vareš, Kotor.

Program se sastojao od svedočenja žena, terapijskog rada sa potencijalnim svedokinjama, a voditeljice su bile terapeutkinje i aktivistkinje *Ljupka Kovačević* (Kotor) i *Mira Vilušić* (Tuzla);

▪ **20, 21, 22. i 23 septembar, Tivat, Crna Gora:** na regionalnom sastanku potencijalnih svedokinja učestvovalo je ukupno **37** žena - potencijalnih svedokinja, članica Organizacionog odbora i Međunarodnog odbora Ženskog suda; na ovom sastanku su učestvovala potencijalne svedokinje iz svih država bivše Jugoslavije i to: **9** iz Bosne i Hercegovine (Sarajevo, Bratunac, Tuzla/Srebrenica, Zvornik, Đulići, Foča), **7** iz Crne Gore (Podgorica, Kotor, Herceg Novi, Bijelo Polje, Pljevlja, Nikšić), **6** iz Hrvatske (Zagreb, Novigrad, Vukovar), **3** iz Kosova (Kruša, Priština), **2** iz Makedonije (Tetovo), **1** iz Slovenije (Maribor) i **8** iz Srbije (Beograd, Novi Bečej, Leskovac, Kruševac, Kraljevo, Priboj na Limu); na ovom sastanku je učestvovala i Rada Iveković iz Pariza.

Program se sastojao od sledećih tematskih celina:

* **Sistem i prakse zaštite svedokinja**

- Institucionalni pravni sistem na međunarodnom nivou
- Institucionalni pravni sistem na nacionalnom nivou
- Sistem zaštite na alternativnim sudovima - sistem brige za svedokinje

Govorile su: Tea Gorjanc Prelević, Nela Pamuković, Nora Ahmetaj, Staša Zajović;

* **Kuda riječ, tuda i duša** - psihološka podrška svjedokinjama

Radionicu je vodila Ljupka Kovačević;

* **Individualni sastanci sa svjedokinjama**

Radionicu je vodila: Marijana Senjak

* **Politika znanja Ženskog suda** – feministički pristup pravdi

Predavačica je bila Rada Iveković;

* **Ženska borba za mir i pravdu** – međunarodna iskustva

- Projekcija dokumentarnog filma „Vrt ispunjen ženskim nadama“ (32 minuta); film govori o iskustvu Ženske komisije za istinu, pravdu i reparaciju u Kolumbija koju je pokrenula mreža Ruta Pacifica/ Ženska mirovna putanja;

* **Zajedno gradimo alternativnu žensku istoriju** - zajednički rad na tekstovima svjedočenja

Radionicu su vodile: Ljupka Kovačević i Staša Zajović;

* **O ženskoj alternativnoj istoriji**

Predavačica je bila Ervina Dabižinović

Individualni razgovori sa potencijalnim svedokinjama za Ženski sud - feminističkog pristupa pravdi

U cilju održavanja komunikacije sa ženama koje su svedočile na feminističkim diskusionim kružocima i ostalim aktivnostima u procesu organizovanja ŽS održani su sledeći susreti:

- **4 juli i 11 novembar, Sastanak u Animi/Kotor** sa tri žene iz trgovinskog preduzeća "Napredak" koje je privatizovano na netransparentan način zbog čega se one smatraju žrtvama tog procesa.

Radni konsultativni sastanci

U skladu s Feminističkim kodeksom o organizovanju Ženskog suda, kojim smo se obavezale na deljivost znanja i zajedničkog procesa razmišljanja, ovi sastanci su deo demokratskog procesa. Na njima se analiziraju rezultati dosadašnjih aktivnosti i definišu budući koraci u procesu razumevanju i stvaranjapravde sa feminističkog aspekta. U skladu sa Feminističkom etikom procesa organizovanja ŽS, pored zajedničkih Radnih konsultativnih sastanaka, pokrenuto je i mnoštvo drugih vidova rada na nivou zemalja: *redovni operativni radni sastanci, radionice, sastanci pravnog tima, diskusione fokus grupe, diskusioni kružoci*, itd. U izveštaju su navedene prevashodno aktivnosti u Srbiji, kao i one o kojima smo dobile informacije od partnerskih organizacija u svakoj od zemalja bivše Jugoslavije. To su sledeće:

❖ **Zajednički radni konsultativni sastanci** između partnerskih organizacija OO ŽS, kao i drugih organizacija civilnog društva koje učesvuju u procesu organizovanja ŽS; održani su sledeći sastanci:

- **Zagreb, 28 oktobar:** radni sastanak na kom su učestvovala Nela Pamuković i Staša Zajović, članice OOŽS i Marijana Senjak, psihoterapeutkinja iz Zagreba, jedna od osnivačica feminističke grupe Medica (Zenica, BiH) koja učestvuje u aktivnostima ŽS duži niz godina, prevashodno kao terapeutkinja; na ovom radnom sastanku konsultovale smo se i dogovarale o aktivnostima u narednom periodu;
- **Novi Sad, 7 novembar:** radni sastanak u kojem su učestvovala ekspertkinje koje aktivno učestvuju u procesu organizovanja ŽS (socio-lingvistkinja, prof dr. Svenka Savić, dr etnologije Maša Malešević i Staša

Zajović, članica Organizacionog odbora Ženskog suda/OOŽS); na ovom radnom sastanku konsultovale smo se o metodologiji rada na zajedničkom oblikovanju tekstova svedočenja potencijalnih svedokinja, etičko-istraživački kodeks rada na tekstovima svedočenja.

- **Tivat, 21. do 24 novembra:** radni sastanci u okviru Regionalnog sastanka potencijalnih svedokinja (20.-23.), u pauzama rada sa svedokinjama i celodnevni radni sastanak, 24.11.14; na ovim radnim sastancima učestvovala su prisutne članice OOŽS Ljupka Kovačević, Nela Pamuković i Staša Zajović, kao i terapeutkinja Marijana Senjak i Rada Iveković, članica Međunarodnog odbora i ekspertkinja.

- ❖ **Redovni radni sastanci:** sastanci u prostorijama ŽuC-a u Beogradu, svakog četvrtka; na sastancima učestvuju članice koordinatorskog tima ŽuC-a, a ponekad se u rad uključuju i članice Ženskih studija iz Beograda; na sastancima se razmenjuju informacije, govori o dilemama, analiziraju rezultati urađenih aktivnosti, definišu i dogovaraju buduće aktivnosti, itd; na ovim sastancima učestvuje oko pet članica koordinatorskog tima.

Video aktivizam

Video aktivizam podrazumeva realizaciju video materijala u vezi sa feminističkim pristupom pravdi; obuhvata i prevod i titlovanje dokumentarnih filmova o iskustvima nenasilnih pokreta protiv nekažnjivosti zločina, neoliberalne ekonomske globalizacije, itd. Dokumentarni video materijali urađeni u ovom periodu su već navedeni u prethodnim rubrikama.

Izdavačka delatnost

Cilj je produbljivanja znanja potrebnih za proces organizovanja ŽS – feminističkog pristupa pravdi, kao što su transkripti, leci, čitanke, itd.

U ovom periodu priređeni su sledeći materijali:

- **Ženski sud: feministički pristup pravdi** - obrađeni materijali (januar - jul 2014.) - 135 str.
- **Transkript sastanka podrške potencijalnim svedokinjama za ŽS** - Vrnjačka Banja - 34 str.
- **Transkript sastanka podrške potencijalnim svedokinjama za ŽS** - Brčko - 32. str.
- **Transkript regionalnog sastanka potencijalnih svedokinja za ženski sud: feminističkog pristupa pravdi** – *Tivat*, 25 str.

Umetničko aktivistički angažman

Služi za razvijanje i jačanje feminističke etike odgovornosti te pružanja nenasilnog otpora svim vidovima diskriminacije i eksploatacije. U prethodnim rubrikama navedene su akcije u organizaciji ŽUC-a, a u nastavku se navode one koje su organizovale ostale članice OO ŽS:

- ✓ **24 oktobar, Kotor** - *performans NE Siromaštvu*: Imam pravo na slobodu, nezavisnost, socijalnu pravdu! Za socijalnu pravdu i ravnopravnost žena u ekonomiji!
- ✓ **24 oktobar, Kotor** - *performans Tiče se me*: Participacija žena na svim odgovornim pozicijama!
- ✓ **25 novembar, Kotor** - *performans Tiče se me*: "Sve smo meta", povodom kampanje 16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama!

ŽENE, MIR, BEZBEDNOST FEMINISTIČKO-ANTIMILITARISTIČKI PRISTUP

U okviru našeg kontinuiranog rada na feminističko-antimilitarističkom pristupu bezbednosti i Rezoluciji UN Saveta bezbednosti 1325 ('Žene, mir, bezbednost'), pokrenule smo veliki broj različitih programa.

Edukativne aktivnosti – seminari, tribine, javne prezentacije, konferencije u okviru procesa organizovanja Ženskog sud: feministički pristup pravdi

„Orođnjavanje ljudske bezbednosti – ka feminističkoj bezbednosti“ Autonomni ženski centar, ASTRA/Antitrafiking centar i **Žene u crnom** iz Beograda zajednički realizuju projekat „*Rodna perspektiva ljudske bezbednosti*“. Cilj celokupnog projekta je doprinos promociji mira, ljudske bezbednosti, ženskih ljudskih prava, zaštita od rodno zasnovanog nasilja putem osnaživanja žena za saradnju, građenja solidarnih koalicija i veće učešća žena u mirovnim procesima i donošenju odluka a u skladu sa Rezolucijom 1325 „Žene, mir, bezbednost“. Ovaj edukativni program sastoji se od sledećih segmenata:

- „**Žene zajedno grade mir**“ - Regionalni mirovni susreti usmereni su ka zajedničkom promišljanju uloge žena u izgradnji mira, daljem jačanju ženske solidarnosti, saradnje i uzajamne podrške, razmene i prijateljstva u cilju izgradnje pravednog mira i ljudske bezbednosti u regiji; predviđena su četiri regionalna mirovna susreta, a u ovom periodu realizovan je sledeći susret:

- ✓ **12, 13. i 14 septembar, Sremski Karlovci, Vojvodina:** susret u organizaciji Žena u crnom iz Beograda, udruženja *Vukovarske majke* iz Vukovara; Ovaj ženski mirovni susret održan je u organizaciji Žena u crnom iz Beograda, Udruženja Žena Srebrenice iz Tuzle, Udruženja građanki „Anima“ iz Đulića (iz Bosne i Hercegovine) i Udruženja „Vukovarske majke“ iz Vukovara; bilo je prisutno trideset (30) učesnica iz sledećih mesta: Đulići, Zvornik, Tuzla, Srebrenica, Vlasenica (Bosna i Hercegovina), Vukovar, Lovas (Hrvatska), Beograd, Kraljevo, Kruševac, Leskovac, Novi Sad, Priboj na Limu, Pančevo (Srbija); voditeljke programa su bile Ljiljana Radovanović i Staša Zajović - Žene u crnom Beograd, dok su facilitatorke bile Ivana Vitas, Ivana Ristić, Violeta Đikanović, Snežana Obrenović i Nadežda Kostić - aktivistkinje Mreže Žena u crnom Srbije.

- **Orođnjavanje ljudske bezbednosti – ka feminističkoj bezbednosti:** edukativni seminari radi upoznavanja žena sa pojmom, sadržajem i značajem ljudske bezbednosti, posebno bezbednosti sa rodnog stanovišta (Rezolucija 1325 „Žene, mir, bezbednost“), istraživačko-aktivističkog kreiranja feminističkog koncepta bezbednosti - Ženske povelje bezbednosti, jačanja vrednosti interkulturalizma, kao poštovanja drugih kultura, jednakosti u različitim, a pre svega, jačanja ženske solidarnosti radi izgradnje pravednog mira.

Ovaj edukativni program se sastojao od sledećih radionica, predavanja, projekcije dokumentarnih filmova:

- ✓ „**Bezbednost viđena očima žena**“ - stavovi i iskustva žena na terenu;

- ✓ **Rezolucija 1325 „Žene mir, bezbednost“** (primena i dostignuća, teškoće i izazovi R1325, primena Nacionalnog akcionog plana/NAP za R1325 u Srbiji, praćenje primene Rezolucije 1325 od strane Žena u crnom, itd.);
- ✓ **Suživot u različitostima i tolerancija** – radionica;
- ✓ **Interaktivno predavanje** o rasizmu, predrasudama, toleranciji, interkulturalizmu...;
- ✓ **Dokumentarni filmovi grupe za video aktivizam** Žena u crnom o borbi za pravedan mir, ljudsku bezbednost, solidarnost i uzajamnu podršku;
- ✓ **Feminističko-antimilitaristički koncept Žena u crnom:** „Sve za mir, zdravlje znanje – ništa za naoružanje“ - video spot i diskusija i Ženska povelja bezbednosti – zajedno gradimo feministički koncept bezbednosti.

U okviru ovog segmenta programa realizovano je od početka 2014 godine ukupno trinaest (13) jednodnevnih seminara, a u ovom izveštajnom periodu održana su dva (2) jednodnevna edukativna seminara uz učešće 38 učesnica i učesnika i to u sledećim gradovima:

- * **4 septembar, Vrnjačka Banja, Srbija:** seminar na kom je učestvovala dvadesetjedna žena (20) i jedan muškarac; učesnice su najvećim delom aktivistkinje Mreže Žena u crnom, kao i žene bez formalnog aktivističkog angažmana iz devet (9) mesta iz cele Srbije: Beograd, Priboj na Limu, Kruševac, Smederevska Palanka, Leskovac, Bela Reka, Novi Bečej, Zrenjanin, Kraljevo; voditelji/ke seminara su bili/e: Staša Zajović, Žene u crnom, Beograd i Karlos M. Beristain/Carlos M: Beristain, (Bilbao, Baskija/Španija);

- * **23 septembar, Novi Bečej:** seminar na kom je učestvovalo osamnaest (18) žena različite generacijske, obrazovne, profesionalne, etničke, verske pripadnosti i životnog stila; učesnice su bile aktivistkinje ženske ruralne organizacije (Kumane), romske organizacije (Novi Bečej), aktivistkinje ženskih grupa (Zrenjanin), sindikalne organizacije (Udruženje građana „Ravnopravnost“, Zrenjanin), građanke bez formalnog društvenog angažmana.

Voditeljke su bile: Ivana Vitas i Staša Zajović (Žene u crnom, Beograd) i Marija Kovačev (Novi Bečej).

MREŽE KOALICIJE UZAJAMNA PODRŠKA I SOLIDARNOST

Žene u crnom su pokretačice ili aktivne učesnice brojnih regionalnih mreža, koalicija i saveza, aktivne učesnice u aktivnostima srodnih organizacija radi jačanja uzajamne podrške, solidarnosti, civilnog društva i demokratije u Srbiji i u celoj regiji.

U ovom periodu realizovano je mnoštvo aktivnosti od kojih izdvajamo sledeće:

Sastanak Mreže Žena u crnom: 5, 6. i 7. septembar, Vrnjačka banja, Srbija: trodnevni seminar, na kojem je učestvovalo **56** aktivistkinja i aktivista; 49 ih je bilo iz 15 gradova u Srbiji i 17 iz regiona i Evrope i to: Zagreb (Hrvatska), Bar, Pljevlja, Nikšić, Kotor (Crna Gora) i Tuzla, Srebrenica, Đulići i Bratunac (Bosna i Hercegovina).

Program je obuhvatao sledeće aktivnosti:

Petak, 5. septembar

- ✓ *“U slici i reči”* - o aktivnostima Mreže Žena u crnom između dva sastanka Mreže, izvestile/i su: Staša Zajović, Miloš Urošević, Snežana Tabački i Ljiljana Radovanović; prikazani su fotografije i filmovi kojima su predstavljene neke od uličnih akcija i internih debata;
- ✓ *O autonomiji i zajedništvu:* predstavljene su aktivnosti koje učesnice i učesnici realizuju u vlastitim sredinama, bilo samostalno ili uz podršku Mreže Žena u crnom; ovaj deo su moderirale Svetlana Šarić i Ivana Ristić;
- ✓ *Projekcija filma “Država”, u režiji Jelene Marković:* kroz ispovednu, intimističku formu, rediteljka razmatra problem odnosa pojedinca i države, oblikujući priču o svojoj junakinji – Mariji; Marija je dobro etablirana individua, profesorka političke teorije, koja od oca nasleđuje poverljiva, veoma tražena medicinska dokumenta; tragajući za zakopanim očevim spisima, ona se suočava sa pogubnom i nevidljivom sistemskom kontrolom države, itd; nakon prikazanog filma, organizovan je razgovor sa autorkom filma.

Subota, 6. Septembar

- ✓ *Kuda ide aktivizam, ovde i sada? – zajedničko promišljanje:* prepreke, izazovi, podsticaji za mirovni feministički aktivizam u sadašnjem društvenom kontekstu (političkom, socio-ekonomskom, bezbednosnom); kako se suočavamo sa izazovima, kako ih prevazići?; u ovoj debati su učestvovalе aktivistkinje Mreže: Svetlana Šarić, Vlasotince, Ivana Ristić, Leskovac, Snežana Obrenović, Kraljevo, Vladimir Jevtić, Bajina Bašta, Ljupka Kovačević, Kotor, a moderatorka je bila Staša Zajović;
- ✓ *Radna i reproduktivna prava žena - ograničavanje, ukidanje ženskih prava – „feminističke alternative“:* panel diskusija na

kojoj je bilo reči o Zakonu o radu u Srbiji iz 2014 i njegovom uticaju na položaj žena na tržištu rada i pristupu zapošljavanju i Zakonu o zdravstvenoj zaštiti dece, trudnica i porodilja, donetog krajem 2013 te demagoško-populističkom karakteru tog zakona (svođenje identiteta žena na reproduktivnu ulogu u kontekstu klerikalizacije i retraditionalizacije), kao i o Ženskoj fronti/ŽF, Hrvatska, Ženskim radničkim kružocima i Feminističkoj solidarnosti za reproduktivna i radna prava žena (ad hoc koaliciji – iskustva iz Srbije); učestvovala su Senka Rastoder (Bar), Vesna Đorđević (Zrenjanin) i Staša Zajović (Beograd); ovaj deo je moderirala Snežana Tabački;

✓ *Feministički čitalački kružok* - predstavljene su sledeće dve knjige:

* **„Pozicioniranje u vremenima nasilnih socijalnih promena:** pozicioniranje beogradskih i zagrebačkih feministkinja u post jugoslovenskim ratovima i međusobno (1991-2000)“ / “Taking a stand in times of violent societal changes: Belgrade and Zagreb feminists’ positionings on the (post)Yugoslav wars and each other (1991–2000)”, autorke Ane Miškovske Kajevske. Radi se o doktorskoj disertaciji u kojoj autorka putem intervjua sa 48 žena - aktivistkinja i akterki dešavanja na feminističkoj sceni, postavlja važna pitanja u tome kako su se feministkinje pozicionirale u odnosu na državu/naciju, ali i o njihovim ličnim istorijama koje su uticale na takav izbor. Razgovor o knjizi je moderirao Miloš Urošević. U diskusiji o knjizi su učestvovala: Staša Zajović, Maša Malešević, Snežana Tabački, Pindo Asović, Ljupka Kovačević i Nataša Lambić;

* **“Budućnost Tri gvineja Virdžinije Vulf su Žene u crnom Beograd”** / The Future of Virginia Woolf’s *Three Guineas* is Women in Black Belgrade, Marta Koreja/Marta Correia, London/Lisabon. Tekst predstavlja postdiplomski rad Marte Koreje na ženskim studijama, koji je prezentovan na Univerzitetu u Portou, u Portugalu, kao i na sastanku Evropske mreže Žena u crnom, održanom u Luvenu, Belgija, 2014. godine. Cilj ovog teksta je da pokaže kako su ideje koje je Virdžinija Vulf iznela u svojoj knjizi *“Tri gvineje”*, aktuelne i danas i kako su one jasne kroz rad Žena u crnom, a posebno kroz praksu etike brige. Ovaj rad, autorka je kao dar posvetila “svim ženama u crnom”. O tekstu su govorile: Maša Malešević i autorka;

✓ **Dokumentarni filmovi** grupe za video aktivizam *Žena u crnom* – po izboru Gorana Lazina i Marije Vidić;

✓ **Feministička žurka:** večer poezije pod nazivom „P(j)esnici i p(j)esnice“, čitanje poezije *Ramiza Berbića* iz Tuzle a prema izboru *Ervin Dabižinović, Herceg Novi*. Na kraju je priređena feministička žurka, koju je osmislila *Violeta Đikanović*: hor „Žucke“ i *Ramiz Berbić*, koji su izvodili pesme o LGBT osobama, kao i pesmu „Mlada partizanka...“, u obradi ŽuC, itd.

Sastanak je završen trećeg (8.9.14.) dana dogovorom o aktivnostima u narednom periodu i evaluacijom. Moderirali su Staša Zajović i Miloš Urošević.

U ovom periodu su takođe organizovane i zajedničke aktivnosti u okviru Mreže:

- ✓ **Priboj na Limu, 22 oktobar** - radni sastanak aktivistkinja ŽuC-a iz Beograda i lokalne ženske grupe „Ženski glas Priboja“ o podršci aktivnostima pomenutoj grupi;
- ✓ **Priboj na Limu, 1 novembar** - „Autonomno organizovanje žena“: celodnevna radionica, u organizaciji Ženskog glasa Priboja i Žena u crnom, Beograd; radionica je bila posvećena razmatranju svrhe i razloga autonomnog ženskog organizovanja, vrednostima na kojima počiva feminizam, strukturi i načinu organizovanja ženske grupe, jačanju solidarnih veza među ženama na lokalnom nivou, planovima u narednom periodu, itd; učestvovalo je 14 žena iz Priboja i Nove Varoši, a voditeljice su bile Ivana Vitas, Violeta Đikanović i Marija Perković;
- ✓ **Zrenjanin, 25 novembar**: „Šta sve misle feministkinje“ - solidarna podrška ŽuC-a; radionicu je organizovala Ženska sekcija UG Ravnopravnost i bila je posvećena politici feminističke solidarnosti, praktičnim vidovima solidarnosti, jačanju uzajamne podrške između žena Novog Bečeja i Zrenjanina; učestvovalo je 15 žena iz Zrenjanina i Novog Bečeja, a voditeljica je bila Marija Perković, ŽuC;
- ✓ **Kruševac, 15 decembar**: Uvek neposlušne – Feminističko-aktivistički susret, u organizaciji Alternativnog centra za devojke iz Kruševca i ŽuC-a Beograd; u okviru ovog susreta održana je radionica *Odakle smo pošle – kuda idemo?*, o istorijatu ŽuC-a, principima, vrednostima, politici solidarnosti te angažovanoj umetnosti, pod nazivom *Artivizam*; to je praćeno projekcijom filmova Grupe za Video aktivizam ŽuC-a i projekcijom filma „Država“ i razgovorom sa rediteljkom Jelenom Marković; u ovom događaju učestvovalo je oko dvadeset aktivistkinja i aktivista Alternativnog centra za devojke, Udruženja *Peščanik* i ŽuC-a. Voditeljice su bile: Andrijana Kocić, Jelena Marković, Staša Zajović i Violeta Đikanović.;
- ✓ **Preševo, 22. decembar** - *Ženski mirovni susret*: posvećen uzajamnoj podršci, solidarnosti, zajedničkom radu; na ovom radnom sastanku učestvovalo je trinaest (13) aktivistkinja i to sledećih organizacija: 'Majke/Nenat iz Preševa/Presheve, SOS telefon iz Vlasotinca, Žene za mir iz Leskovca i Žene u crnom iz Beograda.

Dogovorile smo se o sledećim događajima koje ćemo zajedno organizovati: solidarna podrška i pomoć u zdravstvenom prosvetivanju – brizi za zdravlje žena iz Preševske doline, u okviru koje će lekarka iz Leskovca i Preševske doline zajedno raditi na prevenciji malignih oboljenja kod žena; podrška učešću žena u aktivnostima Mreže ŽuC-a; organizovanje zajedničke ženske akcije za mir, zdravlje, razoružanje, itd.

U ovom izveštajnom periodu održani su i brojni sastanci radnih grupa o pitanjima kojima se bavi Mreža ŽuC (Ženski sud-feministički pristup pravdi, feminističko-antimilitaristički pristup bezbednosti-Rezolucija 1325, video aktivizam, umetnički angažman u suočavanju s prošlošću...) o čemu je bilo reči u prethodnim rubrikama ovog izveštaja.

Akcije solidarnosti sa pripadnicama/ima ugroženih i obespravljenih manjinskih zajednica - građani/ke čija su ljudska prava (radna, obrazovna kulturna) ugrožena na osnovu socijalno-klasnih, etničko-rasnih, seksualnih razlika, i braniteljke i branitelji ljudskih prava ;

Solidarnost je naša snaga - pomoć ljudima sa poplavljenih područja u Srbiji

Poplave koje su pogodile državu Srbiju u maju 2014. godine, odnele su ljudske žrtve, prouzrokovale ogromnu materijalnu štetu, itd; u skladu sa našim konceptom feminističke etike brige, Žene u crnom su pokušale, u okviru skromnih mogućnosti, da umanje posledice katastrofalnih poplava tokom maja 2014, pružajući pomoć višestruko ugroženim/stradalim grupama/podicama/osobama (raseljeni sa Kosova, izbeglice, romske porodice i samohrani roditelji).

U skladu sa našim etičkim principima o pružanju humanitarne pomoći, delovale smo na sledeći način:

- ✓ **Direktna intervencija na terenu** - solidarna pomoć, obilazak poplavljenih područja, podrška ugroženima; od maja 2014. do sada organizovale smo, zajedno sa Rekonstrukcijom Ženski fond **oko 50** poseta, u okviru akcija solidarnosti, pružanja humanitarne pomoći i podrške ugroženim ljudima u sledećim mestima: Obrenovac, Kraljevo- Grdica, Trstenik - Grabovica i selo Planinice, Smederevska Palanka, Mladenovac, kao i u Beogradu: kolektivni centri za smeštaj poplavljenih (Kombank Arena i Hotel Bristol), Romsko naselje Vidikovac i Marinkova bara;
- ✓ **Solidarno prikupljanje humanitarne pomoći** – akcija prikupljanja pomoći u skladu sa potrebama ugroženih osoba, posebno za manjinske, višestruko traumatizovane i najsiromašnije grupe ljudi, kao što su: raseljeni sa Kosova, izbeglice iz BiH, Hrvatske ;
- ✓ **Sestre to rade najbolje** - solidarne feminističke akcije prikupljanja humanitarne pomoći za osobe na poplavljenim područjima; u okviru toga organizovane su večeri solidarnosti u Beogradu od strane Rekonstrukcije Ženski fond i humanitarne žurke, a sredstva prikupljena na tim događanjima predana su kao pomoć postradalima u poplavi.
- ✓ **Pružanje informacija ugroženima** – informacije o svemu što se dešava na institucionalnom planu vezano za njihov položaj, a u cilju njihovog osnaživanja i pokretanja na akciju protiv zloupotreba humanitarne pomoći od strane države;
- ✓ **Obaveštavanja javnosti o stanju na poplavljenim područjima** - "izveštaji sa terena" na sajtu ŽuC i ženske mreže koji služe da ugroženi iz poplavljenih područja ne bi bile izolovane, napuštene i zaboravljene nakon prvog talasa pomoći, koji je vrlo brzo splasnio i skoro sasvim nestao;
- ✓ **„Mirovne brigade“**- solidarne radne akcije pomoći u Obrenovcu (čišćenje šteta, skidanje maltera sa oštećenih fasadnih zidova, kao i sa zidova u unutrašnjosti kuća);
- ✓ **Aktivističko osnaživanje žena sa poplavljenih područja** – uključivanje u razne vidove aktivnosti Mreže Žena u crnom; ovo omogućava tim ženama da pored zadovoljavanja osnovnih potreba, sačuvaju dostojanstvo i kontrolu nad vlastitim životom; upoznale smo mnoštvo žena koje odbijaju da budu svedene na žrtve i bore se za dostojanstvo i kontrolu nad vlastitim životom;
- ✓ **Međunarodna ženska solidarnost** - naše solidarne akcije ženama na poplavljenim područjima pomažu i podržavaju i naše prijateljice iz Međunarodne mreže ŽuC-a, a pre svega, Žene u crnom iz Italije; feminističke fondacije *Filia* (Nemačka), *Hand and Heart* (SAD), itd.

Solidarnost sa azilantkinjama i azilantima u Srbiji:

nastavak solidarnih aktivnosti protiv rasističkih napada koji su kulminirali krajem 2013 godine:

- ✓ **24 septembar:** solidarna poseta azilantima/kinjama u Centru za azilante u Bogovađi aktivistkinja Violete Đikanović i Zorica Trifunović; ovom prilikom pružena je humanitarna pomoć (prvenstveno za decu i žene a skladu sa iskazanim potrebama pomenutog Centra. Istom prilikom aktivistkinje su se susrele sa azilantima/kinjama iz Avganistana, Sirije, Palestine, Somalije, Eritreje, Sudana. Tokom ovog susreta azilanti/kine smeštene u Centru su iznele probleme u vezi sa procedurom za dobijanje dokumenata, ali i potrebu da ŽuC organizuje radionice o inkluziji, interkulturalizmu, itd. U ovom Centru je smešteno 131 osoba, dok je ukupan broj azilanata/kinja registrovanih od početka 2014. godine na području Beograda i Valjeva oko 10 000.
- ✓ **Radni sastanci** sa srodnim organizacijama radi zajedničkih akcija, itd.

Solidarnost sa braniteljima i braniteljima ljudskih prava

Budući da su Žene u crnom tokom 2014. godine bile izložene brojnim napadima državnih i nedržavnih aktera (o čemu smo izveštavale u prethodnim izveštajima, apelima, dosijeima), pokrenule smo brojne aktivnosti u vezi sa našim, kao i uopšte položajem braniteljki i branitelja ljudskih prava:

- ✓ **Represija nad braniteljima i braniteljima ljudskih prava u Srbiji** – radni sastanci, pravna savetovanja, edukativni seminari, konferencije radi zajedničke analiza, strategija mera zaštite i otpora...
- * **16 septembar, Avala, Beograd:** učestvovalo je 10 aktivistkinja ŽuC-a i dva člana Pravnog tima Jukom-a; na ovom sastanku dogovorene su aktivnosti u pravcu pravne zaštite - postupaka koje treba preduzeti pred pravosudnim organima Srbije, kao i kontakti koje treba ostvariti sa međunarodnim institucijama (UN i Misija EU u Srbiji) radi podrške ŽuC-u; dogovoreno je i sledeće: priprema *Vodiča za braniteljke ljudskih prava*; način priprema za suđenja, organizovanje sledećeg, proširenog radnog sastanka o represiji nad braniteljima, razvijanje strategija (pravni lekovi, strategije otpora, uzajamna podrške itd).
- * **10 i 11 oktobar, Radmilovac, kod Beograda** - dvodnevni radni sastanak na kom su učestvovala 32 osobe - aktivistkinje Mreže Žena u crnom iz sledećih gradova: Bajina Bašta, Beograd, Dimitrovgrad, Leskovac, Vlasotince, Kruševac, Kraljevo, Novi Bečej, Pančevo, Priboj na Limu, Zrenjanin; takođe su učestvovala/i aktivistkinje Mreže iz Crne Gore (Pljevlja), Bosne i Hercegovine, članovi pravnog tima Yukom-a, pravni stručnjaci, aktivisti/kinje srodnih organizacija za ljudska prava iz Beograda (Helsinški odbor za ljudska prava, Fond za humanitarno pravo, GSA); na ovom sastanku su bili i međunarodni prijatelji: Ursula Rener, mirovna aktivistkinja Međunarodne mreže ŽuC-a iz Berlina,

kao i Andrea Rocca/Andrea Roka, predstavnik međunarodne mreže 'Front Line Defenders' iz Dablina, Irska.

- * **10 decembar "Tražimo prava, zahtevamo odgovornost"** - konferencija za štampu u organizaciji ŽuC-a i Rekonstrukcije Ženski fond; konferencija je održana u Medija centru, a ticala se kršenja ljudskih prava, položaja braniteljki ljudskih prava, kao i zahteva državi za poštovanje ljudskih prava i ispunjavanje međunarodnih obaveza od strane države Srbije; na konferenciji su govorile aktivistkinje o nekažnjivosti, nasilju nad ženama i decom, siromašnima, ugroženima u poplavama, nasilju nad pripadnicima i pripadnicama manjina (etničke, seksualne, kulturne...), azilantima i azilantkinjama, braniteljima/kama ljudskih prava: učestvovala su: *Sonja Biserko* (Helsinški odbor za ljudska prava Srbiji), *Bobana Macanović*, (Autonomni ženski centar), *Milica Lupšor* (Sekcija žena UG Ravnopravnost), *Jovana Vuković* (Regionalni centar za manjine), *Nada Đuričković* (Rekonstrukcija ženski fond i romski centar Dae), *Dragoslava Barzut Labris*, *Olivera Otašević* (Astra), *Marijana Savić* (Atina), *Marijana Toma* (Fondza humanitarno pravo), *Kristina Todorović* (Komitet pravnika za ljudska prava), *Staša Zajović* (Žene u crnom), a moderatorka je bila *Marija Perković*; na konferenciji za štampu je bilo prisutno preko 60 osoba - aktivistkinja, novinara i novinarki.

Pravne mere zaštite koje su preduzele Žene u crnom i Komitet pravnika za ljudska prava/Jukom:

U ovom periodu nastavile smo da pokrećemo brojne radnje radi utvrđivanja odgovornosti državnih organa za nasilje nad ŽuC-om a u pravcu pravne zaštite kao što su:

- ✓ **15** zahteva, žalbi, upita: državnim organima - pravosudnim (tužilaštva, sudovi) Ministarstvu unutrašnjih poslova, policijskim upravama, Povereniku za informacije od javnog značaja, itd.;
- ✓ Pravni tim Yucom-a, kao i drugih pravnih eksperata/kinja i aktivistkinje Žena u crnom su u stalnoj komunikaciji kada se radi o pravnim lekovima i postupcima koje treba preduzeti u narednom periodu u vezi sa odgovornošću države, kao i sa međunarodnim organizacijama i institucijama, radi daljeg razvijanja strategije otpora i uzajamne podrške.

Mere koje je preduzela država povodom napada

- ✓ Zbog štrajka advokata koji u Srbiji traje od polovine septembra do kraja decembra 2014. godine, sva suđenja su otkazana;
- ✓ Informacije o radnjama koje je preduzela država, a njene reakcije i odgovore dobijale smo isključivo na naš zahtev (5), a našu ocenu o preduzetim radnjama, kao i o ne/odgovornosti države iznele smo u dosijeima.

Podrška i solidarnost – lokalnih, međunarodnih mreža i međunarodnih institucija

- ✓ **Organizacije za ljudska prava – lokalne i regionalne:** kao i u prethodnom periodu, organizacije civilnog društva Srbije ali i cele regije su nastavile da izražavaju jasnu solidarnu podršku Ženama u crnom; organizovani su brojni sastanci i sa drugim organizacijama, što predstavlja doprinos zajedničkoj borbi protiv krajnje autoritarne države, nekažnjivosti nasilja nad braniteljima/kama ljudskih prava i drugačijim (u ideološkom, etničko/rasnom, socijalno klasnom, seksualnom opredeljenju);

- ✓ **Organizacije za ljudska prava - međunarodni nivo:** veoma veliki broj međunarodnih organizacija i mreža za ljudska prava, mir, feminizam, antimilitarizam iz celog sveta je izrazilo podršku; među ostalim, to su: War Resisters International, Amnesty international, Međunarodna mreža Žena u crnom, Women Living Under Muslim Laws, Secularism is a Women's issue/SIAWI, Mreža organizacija za mir Italije/Associazione per la pace, itd.;
- ✓ **Međunarodne institucije – UN i Misija EU u Srbiji:** u brojnim kontaktima održanim u ovom periodu, aktivistkinje ŽuC su iznele činjenice o napadima, kao i svoje stavove o političkom kontekstu u kojem se odvija nasilje nad braniteljicama za mir i ljudska prava; takođe su o tome obavestile i neke ambasade u Srbiji: (25.09. - Ambasadu Švajcarske i 11.11. - Ambasadu SAD), zatim predstavnike OSCE-a (13.10, 14.11. i 11. 12.); aktivistkinje ŽuC-a su na brojnim međunarodnim konferencijama govorile o napadima na ŽuC i uopšte, o položaju braniteljki ljudskih prava u Srbiji.

Dokumentacija

U cilju pružanja potpunih, preciznih činjenica o događajima (napadima na braniteljke, povredama prava braniteljki, društvenoj represiji, preduzetim merama zaštite...). Beleženja iskustava i stavova braniteljki ima takođe za cilj sprečavanje zloupotrebe/iskrivljavanja događaja. Dokumentacija je podsticanje mreža solidarnosti, uzajamne podrške, feminističke etike brige i odgovornosti, kao i zajedničko učenje - promišljanje, stvaranje teorija na osnovu našeg iskustva, analiza konteksta, kreiranje novih mehanizama zaštite...); dokumentacija je i svedočanstvo o nenasilnom otporu, doprinos pravednom miru, ljudskim pravima, itd. U ovom periodu urađeni su brojni dokumenti, izveštaji... od kojih navodimo:

- ✓ **Izveštaji** - sadrže informacije o represiji nad braniteljicama i braniteljima ljudskih prava u Srbiji (napadi na Žene u crnom), zajedničku analizu, strategiju, mere zaštite i otpora; urađena su dva izveštaja sa dva radna sastanka (16 septembar, 4 str. na srpskom i engleskom jeziku) i 10. i 11. oktobar (18 str. na srpskom i engleskom jeziku);
- ✓ **Dosijeji** - sadrže opis/hronologiju događaja, pravne mere zaštite, informacije o iskazanoj podršci i solidarnosti, reakcijama javnosti, političkom kontekstu itd.; u međuvremenu su formirana sledeća dosijea:
 - * **Dosije br. 1** - napadi na Žene u crnom (mart - april 2014, 9. str. na srpskom i engleskom);
 - * **Dosije br. 2** - napadi na Žene u crnom (maj - septembar 2014, 5 str. na srpskom i engleskom);
 - * **Dosije br. 3** - napadi na Žene u crnom (maj - novembar 2014, 18 str. Na srpskom i engleskom, a u toku je priprema Dosijea br. 4.
- ✓ **Vodič za braniteljke ljudskih prava** - publikacija;
- ✓ **Leci, informacije.**

Navedeni dokumenti su poslani međunarodnim mrežama, institucijama, a mogu se naći na sajtu ŽUC-a.

Solidarnost sa radnicama/ima u borbi za radna prava – protiv pljačkaške privatizacije

Pored navedenih aktivnosti podrške sindikalnim aktivistkinjama, u ovom periodu učestvovala smo kao solidarna podrška i radu sledećih kolektiva:

- ✓ **27 - 28 septembar, Zrenjanin - Levi Samit Srbije:** sastanak organizacija koje čine *Levi samit Srbije* u velikoj sali Kulturnog centra Zrenjanina, kao i konferencija "*Socijalne borbe i Levica – Razmena iskustava iz regiona*"; osnovna namera konferencije je bila da okupljenoj publici pruži uvid u razvoj levice u regionu kao i političke i ekonomske izazove koji stoje pred njom; na konferenciji je u ime ŽuC, Marija Perković;

- ✓ **28 novembar, Beograd** - radni sastanak predstavnica sindikata i ženskih organizacija radi saradnje, te zajedničkih aktivnosti u vezi sa radnim pravima žena i mehanizama pritiska na vlast; sastanku koji su organizovale Autonomni ženski centar i Rekonstrukcija Ženski fond, prisustvovalo je 19 aktivistkinja iz Beograda, Novog Sada, Zrenjanina, Kragujevca, Užica; u ime ŽuC-a učestvovala je Staša Zajović;
- ✓ **29 - 30 novembar, Beograd** - *Levi samit Srbije*, dvodnevni susret 11 organizacija, proisteklih što iz radničkih, što iz studentskih borbi, koji je imao za zadatak usaglašavanje budućeg programa i eventualnih zajedničkih akcija, kao i javnog nastupa (političkog pozicioniranja) *Levog samita Srbije*; učestvovala je Marija Perković ispred ŽuC-a;
- ✓ **2 decembar** - *Međunarodni dan borbi protiv ropstva*: ulična akcija u organizaciji kolektiva *Učitelji neznalica i njegovih komiteta* iz Beograda i UG *Ravnopravnost* iz Zrenjanina.

Antifašistička solidarnost

Žene u crnom su u proteklom periodu učestvovala u sledećim uličnim akcijama, debatama i obeležavanjima važnih antifašističkih datuma, zajedno sa srodnim organizacijama:

- ✓ **20 oktobar, Beograd** - povodom Dana oslobođenja Beograda u II svetskom ratu ŽuC je zajedno sa umetničkim kolektivom 'Škart' izveo scensku akciju na ulicama Beograda – omaž antifašističkoj borbi;
- ✓ **23 oktobar, Novi Sad** - antifašistički marš povodom 70 godišnjice oslobođenja Novog Sada, kao i rastućih fašističkih tendencija; marš je održan u organizaciji Koalicije *Građanska Vojvodina* (Centar za regionalizam, Građanska akcija Pančevo, Nezavisno društvo novinara Vojvodine, Zelena mreža Vojvodine, Centar za razvoj civilnog društva, Građanski fond Pannonija, Helsinški odbor za ljudska prava u Srbiji, Centar za interkulturalnu komunikaciju, Vojvođanski građanski centar) uz podršku Žena u crnom; u maršu je učestvovalo 8 aktivistkinja ŽuC; Marija Perković je u ime ŽuC govorila na skupu;
- ✓ **3 novembar, Niš** - u sklopu Nedelje borbe protiv fašizma, a u organizaciji Ženskog prostora iz Niša, organizovana je debata *Braniteljke ljudskih prava na udaru fašizma*, na kojoj je uvodno izlaganje o napadima na Žene u crnom tokom 2014 godine, održala Staša Zajović; ovoj debati je prisustvovalo **25** osoba;
- ✓ **9 novembar, Beograd** - akcija povodom Međunarodnog dana borbe protiv fašizma i antisemitizma, o čemu je već pisano u ovom izveštaju;
- ✓ **9 novembar, Sarajevo** - *Stop represiji nad ženama u crnom*, tribina u znak podrške ŽuC, u organizaciji Udruženja za društvena istraživanja i komunikaciju/UDIK, na kojoj su o napadima fašističkih grupa na ŽUC govorile: Staša Zajović, Sabina Talović iz Pljevalja, Crna Gora, i Jadranka Miličević iz Sarajeva, Bosna i Hercegovina; tribini održanoj u bioskopu Kriterion prisustvovalo više od **40** osoba.

- ✓ **20 decembar, Vranić, kod Beograda** - povodom 71 godišnjice zločina fašističkih četničkih formacija u II svetskom ratu (ubistva 68 stanovnika/ca sela Vranić u noći 20 i 21 decembra 1943.), desetak aktivistkinja ŽuC-a, aktivista Saveza antifašista Srbije, zajedno sa aktivistima iz Bosne i Hercegovine (UDIK iz Sarajeva i Mirovne aktivističke grupe/MAG iz Tuzle) prisustvovali su komemoraciji, a takođe su posetili Spomen dom.
- ✓ **Radni sastanci sa Savezom antifašista Srbije** - dogovori o zajedničkim aktivnostima.

Diskusioni kružoci, predavanja, debate u prostorijama Žena u crnom

Praksa redovnih diskusionih kružoka, predavanja i zajedničke refleksije o važnim društvenim i političkim pitanjima u zemlji i svetu, nastavljena je i u ovom izveštajnom periodu, u kojem je organizovano deset (**13**) predavanja i debata u kojima je učestvovala **281** osoba:

- ✓ **10 septembar** - Ciklus filmova protiv homofobije: *Molitve za Bobija* (Prayers for Bobby) je američki televizijski film iz 2009 godine; režirao ga je Rasel Malkehi, a glavne uloge su tumačili Sigurni Viver, Henri Černi i Rajan Keli; film je dobio nekoliko nagrada na filmskim festivalima i bio nominovan za dve Emi nagrade, dok je Sigurni Viver bila nominovana za Zlatni globus; nakon projekcije filma je održana diskusija; prisustvovalo je **12** aktivista/kinja;
- ✓ **17 septembar** - Ciklus filmova protiv homofobije: projekcija turskog dokumentarnog filma *Dete moje* (My Child), koji je režirao Can Candem; film govori o hrabrim majkama i očevima u Turskoj čija deca pripadaju LGBT populaciji; učestvovalo je **12** aktivista/kinja.
- ✓ **24 septembar** - projekcija nemontiranog materijala sa Međunarodnog skupa Žena u crnom na Ribarskom ostrvu, 1996 godine i razgovor o utiscima i sećanjima na taj istorijski događaj; učestvovalo je **22** aktivistkinje i aktivista, a facilitirala je Lepa Mladenović;
- ✓ **1 oktobar** - *Ostavili su trag u nama*: omaž nedavno preminulim antifašističkim drugovima, učesnicima antifašističke borbe u II svetskom ratu, kao i antiratnog pokreta od početka 90-ih (Mirku Tepavcu, Milenku Markoviću i Ljubi Babiću); govorili su Lino Veljak, Dragomir Olujić-Oluja, Aleksandar Sekulović, Gordan Jovanović, Staša Zajović i Goran Babić; u ovom činu sećanja učestvovalo je **25** osoba.
- ✓ **14 oktobar** - *Ostavio je trag u nama*: omaž Pavlušku Imširoviću; govorili su: Lino Veljak, Lazar Stojanović, Staša Zajović i Vesna Pešić; prisustvovalo je **28** osoba;
- ✓ **15 oktobar** - svedočenja potencijalnih svedokinja za Ženski sud: zajedničko slušanje tonskog zapisa sa regionalnog sastanka Ženskog suda u Brčkom, BiH, septembra 2014; učestvovalo je **13** aktivistkinja;
- ✓ **29 oktobar** - sećanje na prvu feminističku konferenciju u Istočnoj Evropi *Drug-ca - žena*, održanoj 1978 godine u Studentskom kulturnom centru u Beogradu; govorile su učesnice konferencije Dunja Blažević i Miroslava Malešević; projekcija dokumentarnog materijala sa pomenute konferencije i diskusija nakon toga, odvijala se u okviru ciklusa Jugoslavija (SFRJ): *Totalitarna država - Muzejski artefakt - Proživljeno iskustvo - Alternativa?*; u ovom događaju učestvovalo je **27** osoba.

- ✓ **5 novembar** - promocija knjige *Smutna vremena*, autora Božidara Jakšića, filozofa i sociologa; učestvovali su: autor, Dragan Stojković, izdavač, Aleksandar Sekulović, Dragomir Olujčić-Oluja, Staša Zajović, Snežana Tabački, Marija Perković, Jelena Marković, Miloš Urošević, Miodrag Kapetanović, a moderirao je Lino Veljak; prisustvovalo je **28** osoba;
- ✓ **12 novembar** - projekcija igranog filma *Za one koje ne mogu da govore* (2013) o ratnom zločinu silovanja žena u Višegradu (1992), rediteljke Jasmile Žbanić; projekciji filma i debati prisustvovalo je **19** osoba;
- ✓ **26 novembar** - *Rod i nacija*: razgovor sa Radom Iveković, filozofkinjom i feministkinjom, koja živi i radi u Parizu; kao predložak za predavanje i razgovor korišćena su dva teksta Rade Iveković, *Žene, nacionalizam, rat: vodite ljubav a ne rat* i *Feminizam, nacija, država u proizvodnji znanja* iz 1989 godine (Epistemološka vježba političkog prevođenja: Proizvodnja znanja i proizvodnja granica); razgovoru je prisustvovalo oko **40** osoba;
- ✓ **3 decembar** - projekcija filmova albanskih rediteljki sa Kosova: *Povratak*, autorke sa Kosova Bljerte Zečiri/Blerta Zeqiri, (21 minut) i *Shkurta/Škurta* (20 minuta) autorke Arzane Kraja; učestvovalo je **15** aktivistkinja ŽuC-a, kao i dve gošće - žene Srebrenice;
- ✓ **10 decembar** - projekcija filma *Svedoci*, autora Miloša Teodorovića i Ivane Lalić- Majdak o zaštićenim svedocima u procesima za ratne zločine i razgovor sa zaštićenim svedocima o zločinima srpskih oružanih formacija na Kosovu (1999.), Jovanom Golubovićem i Slobodanom Stojanovićem, iz Leskovca; projekciji i razgovoru je prisustvovalo **28** osoba;
- ✓ **17 decembar** - *Feminizam i veganstvo*: radionica koju su održale Ana Zorbić i Vera Kurtić, aktivistkinje Ženskog prostora iz Niša; pored priče o veganstvu, na radionici je bilo reči i o tekstu *Fašizam u 10 tačaka*, Umberta Eka u svetlu veganstva; prisustvovalo je **15** osoba.

Kampanje, apeli

Pored navedenih inicijativa u ovom izveštajnom periodu, takođe smo pokrenule ili aktivno učestvovala u brojnim kampanjama, pre svega u vezi sa zahtevima za suočavanje s prošlošću, odgovornošću za ratne zločine, za demilitarizaciju te protiv represije nad političkim neistomišljenicima; od apela i kampanja navodimo:

- ✓ **Otkrijte ubice vojnika!** - apel povodom decenije od ubistva gardista u Topčideru (5. 10. 2004 - 5. 10. 2014); postupak za ovaj zločin još uvek se nalazi u predkrivičnoj fazi (iako je Ustavni sud, najviše sudske instance u Srbiji, naložio Višem tužilaštvu i Višem sudu u Beogradu ubrzanje procesa istrage), pa su ŽuC i Centar za evroatlantske studije, uz podršku brojnih organizacija civilnog društva zahtevali: da nadležne institucije kazne sve naredbodavce i počinioce zločina u Topčideru i da se obezbedi pravda za porodice žrtava i da se prestane s politikom nekažnjivosti zločina, kako zločina u ratu, tako i zločina u miru!;
- ✓ **Stop etnički motivisanom nasilju u Srbiji!** - apel protiv napada na pekare širom Srbije, čiji su vlasnici građani Srbije albanske nacionalnosti; nakon rasističkog antialbanskog incidenta na utakmici (Beograd, oktobar 2014) između fudbalskih reprezentacija Albanije i Srbije, pokrenut je talas nasilja nad imovinom Albanaca u Srbiji - paljenja, kamenovanja, uništavanja pekara, kao i etničko motivisano nasilje protiv pripadnika srpske nacionalnosti na Kosovu; Žene u crnom, Helsinški odbor za ljudska prava, Centar za evroatlantske studije i Savez antifašista Srbije uputile su zahtev nadležnim institucijama u Srbiji da „pronađe i kazni počinioce nasilja nad pripadnicima albanske zajednice u Srbiji“;
- ✓ **Auto (cenzura) – put ka fašizmu** – antifašistički apel (9 novembar) protiv „sveobuhvatne, ogoljene cenzure, kontrole svih medija i društvenih mreža, ugrožavanja slobode izražavanja, iznošenja kritičkog mišljenja u Srbiji“ uz upozorenje da to vodi „totalitarizmu i fašizmu“; povodom 9 novembra - Međunarodnog dana borbe protiv fašizma i antisemitizma, ŽUC je pozvao sve organizacije civilnog društva, građanke i građane da se „odupremo (auto) cenzuri kao svojevrsnom signalu fašizacije Srbije i pokažemo da cenimo vrednosti antifašizma, slobode, solidarnosti, pravde i demokratije“;
- ✓ **Inicijativa za postavljanje spomen ploča** - Žena u crnom iz Beograda i Led art/Art klinika uputili su novembra 2014 odbornicima i odbornicima skupština grada Zrenjanin i opštine Žitište zahteve da se na primeren način obeleže koncentracioni logori Begejci i Stajićevo u kojima su početkom devedesetih stradali civili i ratni zarobljenici hrvatske nacionalnosti; ove godine zahtevu se pridružilo desetak organizacija civilnog društva iz Srbije; time je ponovljena višegodišnja inicijativa da se na primeren način obeleže mesta mučenja i stradanja hrvatskih ratnih zarobljenika i civila u koncentracionim logorima u Vojvodini; na ovaj zahtev nadležne institucije još uvek nisu odgovorile;
- ✓ **STOP nekažnjivosti!** - globalna kampanja za ukidanje imuniteta pripadnicima mirovnih misija OUN i *Stop femicidu*; povodom Dana borbe protiv femicida (6 decembar) ŽuC su uputile zahtev nadležnim institucijama države Srbije “za strogim kažnjavanjem svih muškaraca odgovornih, kako za nasilje nad ženama, tako i za ubijanje žena”; istovremeno, od nadležnih institucija Republike Srbije, kao i od Ujedinjenih nacija su zahtevale “kažnjavanje pripadnika mirovnih misija-počinilaca seksualnih zločina”, u skladu sa brojnim rezolucijama UN-a koje se odnose na seksualno nasilje; ovaj apel je deo globalne kampanje za ukidanje imuniteta ‘plavim šlemovima’, koje je pokrenula Međunarodna mreža Žena u crnom;

- ✓ **Stop represiji nad braniteljama ljudskih prava** - apel povodom 29. novembra - Međunarodnog dana braniteljki ljudskih prava i 10. decembra - Međunarodnog dana ljudskih prava, kojim se zahteva od države Srbije: da procesuiraju odgovorne pojedince, državne i nedržavne aktere koji pozivaju i vrše nasilje nad ženama u crnom i srodnim organizacijama civilnog društva, da sankcioniše kako govor mržnje, tako i zločine iz mržnje fašističkih grupa i da omogući nesmetani rad i delovanje žena u crnom i svih braniteljki i branitelja ljudskih prava koje/i rade na promociji ljudskih prava, mira i pravde;
- ✓ **Inicijativa za imenovanje ulice u Beogradu imenom Dejana Nebrigića** (1970 -1999) gej aktiviste, pacifiste i antifašiste, povodom petnaest godina od njegove smrti; Dejan je ubijen 29. decembra 1999. godine, u dvadeset osmoj godini života; kao deklarirani antifašista, antinacionalista i antimilitarista, odbio je vojnu obavezu, javno obnaruđujući da je homoseksualac, što je u to vreme tretirano kao bolest zbog koje je trajno oslobođen vojne obaveze; početkom 1992. priključio se ženama u crnom, a veoma značajan doprinos antimilitarističko-feminističkom angažmanu žena u crnom dao je svojim učesćem u pokretanju mreže za prigranost savesti; od nadležnih institucija se zahteva da se "nekoj od mnogih bezimenih ulica u Beogradu daje ime po Dejanu Nebrigiću, jednom od prvih boraca za poštovanje ljudskih prava LGBT osoba, feministi, antifašisti i antimilitaristi" čime bi te institucije pokazale da se suprotstavljaju "homofobiji i spreče da diskriminacija drugih i različitih i dalje obeležava stvarnost Srbije".

Izdavačka delatnost

Pored već navedenih publikacija, u ovom periodu smo priredile i objavile:

- ✓ **Beleške iz Beograda i Srebrenice:** prevod eseja *Cuaderno-de Belgrado a Srebrenica*, autora Karlosa M. Beristaina/Carlos M. Beristain, Bilbao, Baskija/Španija), lekara, stručnjaka za mentalno zdravlje, antimilitarist; Karlos već više od 20 godina kontinuirano radi sa žrtvama političkog nasilja i grupama za ljudska prava u Gvatemali, Salvadoru, Kolumbiji, Meksiku, Baskiji, a tokom juna 2014. održao je niz predavanja i radionica sa ženama u crnom i boravio sa njima u Srebrenici i Tuzli; *Beleške* koje je prevela Staša Zajović imaju 45 stranica;
- ✓ **Vodič za braniteljke ljudskih prava:** brošura (28 strana) koja sadrži 4 dela: Dokumentovanje kršenja ljudskih prava, Definisavanje odgovornosti i pravde, Važni međunarodni dokumenti za zaštitu braniteljki i branitelja ljudskih prava i Međunarodni mehanizmi koji se bave zaštitom braniteljki i branitelja ljudskih prava; Brošuru su izdale Žene u crnom, oktobra 2014. godine; Belešku je uredila Staša Zajović, a prelom i dizajn Marija Vidić;
- ✓ **Orodnjavanje ljudske bezbednosti - ka feminističkoj bezbednosti:** Izveštaj o istoimenom edukativnom programu realizovanom tokom 2014; Brošura ima 41 stranicu, a izdata je novembra 2014.; urednica je Staša Zajović, a saradnice: Andrijana Kocić, Ivana Vitas, Ivana Ristić, Ljiljana Radovanović, Milka Rosić, Nadežda Kostić, Marija Kovačev, Sanja Nešić, Snežana Obrenović i Violeta Đikanović; prelom i dizajn je uradila Marija Vidić;
- ✓ **Topčider - anatomija državnog zločina** - autora Bojana Tončića, u izdanju Žena u crnom i Rekonstrukcije Ženskog fonda; knjiga je izdata povodom desete godišnjice zločina-ubistva gardista (5.10.2014.) u kasarni u Beogradu; ima 60 stranica, sadrži 13 tekstova i intervjua sa sledećim osobama: Florans Artman, Predrag Savić (advokat), Dragoljub Todorović (advokat), Janko Jakovljević i Petar Milovanović (očevi ubijenih gardista), Olgica Batić (advokatica), Boris Tadić, Prvoslav Davinić (bivši ministar odbrane), Vuk Tufegdžić (vojni istražni sudija) i Vladimir Vukčević (specijalni tužilac za ratne zločine);
- ✓ **Ženska mirovna agenda 2015.** - tematska agenda posvećena 20. godišnjici genocida u Srebrenici; ima 154 stranice i sastoji se od sledećih celina: Srebrenica- razvoj, zaštićena zona UN-a, hronologija događaja, posle genocida, pred Haškim tribunalom, Međunarodni sud pravde, Srebrenica i Žene u crnom; takođe, agendu prate datumi veza-

ni za Srebrenicu (institucionalni pravni odgovor na međunarodnom nivou za počinjen genocid u Srebrenici, kao i inicijative Žena u crnom protiv poricanja i relativizovanja genocida na nivou države i društva), kao i izjave žena Srebrenice i aktivistkinja mreže Žena u crnom Srbije (odražavaju stavove i osećanja i rezultat su dijaloga i razmene mišljenja); *Ženska mirovna agenda 2015* posvećena je hrabrim ženama Srebrenice koje su svoju najdublju ranjivost, nenadoknadive gubitke, neizreciv bol i tragediju pretvorile u mirovni aktivizam, u borbu za mir, istinu i pravdu;

- ✓ **Mirovni kalendar Žena u crnom za 2015:** Kalendar čine fotografije sa uličnih akcija Žena u crnom; prelom i dizajn je uradila Marija Vidić.
- ✓ **Edicija: Ostavila/Ostavio je trag u nama** - omaž našim aktivistkinjama i aktivistima
 - * **Omaž Srđi Popoviću** (1937-2013): publikacija u znak sećanja na Srđu Popovića, najznačajnijeg jugoslovenskog advokata, koji se od 60-ih godina XX veka neprekidno angažovao u borbi za uspostavljanje i zaštitu ljudskih prava u SFR Jugoslaviji a od početka ratova u antiratnim, antifašističkim akcijama; publikacija ima 31 str.i objavljena je oktobra 2014 godine;
 - * **Omaž Pavlušku Imširoviću** (1948 - 2014): publikacija u znak sećanja na Pavluška Imširovića, studentskog lidera iz 1968. i jednog od najpoznatijih disidenata u SFR Jugoslaviji, koji je bio hapšen i osuđen na kaznu zatvora; 90ih postaje antiratni i sindikalni aktivista; publikacija ima 23 stranice i objavljena je oktobra 2014 godine;
 - * **Omaž antifašističkim, antiratnim drugovima** *Ljubi Babiću* (11-2014), *Milenku Markoviću* (1929-2014) i *Mirku Tepavcu* (1922-2014) koji su, pored učešća u antifašističkoj borbi tokom II svetskog rata, učestvovali i u svim antiratnim, antinacionalističkim inicijativama od početka devedesetih na prostoru bivše Jugoslavije; publikacija sadrži 16 stranica, a objavljena je novembra 2014 godine;
 - * **Omaž Tamari Kaliterni** (1945 – 2013) - novinarki, autorki više knjiga, aktivistkinji ŽuC-a i beskompromisnoj antifašističkoj borkinji, koja je preminula decembra 2013 godine; publikacija ima 25 stranica, a objavljena je decembra 2014 godine.

Uzajamna podrška i solidarnost

U ovom periodu smo takođe učestvovali i u brojnim inicijativama civilnog društva u organizaciji srodnih grupa; ovde hronološki navodimo one u kojima smo imale aktivno učešće (predavačice, panelistkinje...):

- **16 – 19 septembar:** sastanak Mreže Kvinna till Kvinna, u organizaciji KTK i Udruženja žena *Peščanik* iz Kruševca; ispred Žena u crnom na konferenciji su učestvovali Snežana Tabački i Ljiljana Radovanović;
- **19 septembar, Mirdita/Dobar dan** - konferencija interkulturalne solidarnosti (Kosovo-Srbija), u organizaciji Građanske inicijative; u ime ŽuC-a, učestvovao je Miloš Urošević;
- **24- 28 septembar, Beograd** - *Nedelja ponosa LGBT*: učešće aktivista/kinja ŽuC-a u brojnim aktivnostima (predavanja, izložbe...) u organizaciji *Belgrade Pride*;
- **26 septembar, Beograd** - *Šta je lični kapital danas?*: razgovor o privatnom i javnom vlasništvu, oblicima privatne svojine, itd; razgovor je održan u prostorijama kolektiva *Učitelj neznanica i njegovi komiteti*, a u ime ŽuC-a je učestvovala Marija Perković;
- **30 septembar, Beograd** - Analiza procesuiranja ratnih zločina u Srbiji (2004-2014): o situaciji u kojoj se nalaze postupci za ratne zločine pred Specijalnim sudom u Beogradu govorili su pravnici/e Fonda za humanitarno pravo; konferencija je održana u Medija centar, a prisustvovao je Miloš Urošević;
- **4 novembar, Beograd** - Izveštaj Amnesty International o kulturi nekažnjivosti za ratne zločine: na konferenciji je bilo reči o problemima sa kojima se suočavaju zaštićeni svedoci; govorila je Šon Džons/Sian Jones (AI i ŽUC London), a u ime ŽuC-a su prisustvovali Miloš Urošević i Staša Zajović;

- **14. novembar, Beograd** - Sedma skupština koalicije za REKOM (Koalicija za osnivanje Regionalne komisije za ustanovljenje i javno iznošenje činjenica o ratnim zločinima i drugim teškim povredama ljudskih prava u bivšoj SFRJ) u organizaciji Fonda za humanitarno pravo; u ime ŽuC-a učestvovala Ljiljana Radovanović;
- **15 i 16. novembar, Beograd** - X Međunarodni forum za tranzicionu pravdu o postignućima u post-jugoslovenskim zemljama, u organizaciji Fonda za humanitarno pravo; u ime ŽuC-a učestvovala je Ljiljana Radovanović;
- **25. novembar, Beograd** - Medijska analiza suđenja za ratne zločine (2004-2014), u organizaciji Fonda za humanitarno pravo; sastanku je prisustvovao Miloš Urošević;
- **15. decembar, Beograd** - Druga beogradska nedelja NATO, u organizaciji Centra za evroatlatske studije/CEAS; Staša Zajović je imala izlaganje o feminističko-antimilitarističkim alternativama Žena u crnom, militarizmu, kampanji *Stop nekažnjivosti* (za ukidanje imuniteta pripadnika mirovnih misija), itd;
- **16. decembar, Beograd** – okrugli sto u CZKD u organizaciji Udruženja žena Peščanik iz Kruševca *Godinu dana posle – feminizam kao antipod nacionalizma*, kao nastavka susreta ženskih grupa iz Srbije sa ženskim pokretom u Švedskoj, koji je održan u 2013 godini; na okruglom stolu je bilo reči o vraćanju nacionalističkih snaga na vlast u državi Srbiji, a deo okruglog stola je bio posvećen napadima na braniteljke ljudskih prava o čemu je govorila Staša Zajović; u debati su učestvovala i Marija Perković i Ljiljana Radovanović;
- **16. decembar, Beograd** - Međunarodni queer festival *Merlinka*: u okviru festivala održana je projekcija filma *Odri Lord, dani u Berlinu* i diskusija, a prisustvovala su Nataša Milanović, Snežana Tabački, Miloš Urošević i Marija Perković;
- **18. decembar, Beograd** - sastanak posvećen razgovoru o istopolnoj orijentaciji i rodnom identitetu u radu policijskih službenika, u organizaciji ženske lezbejske grupe Labris; prisustvovao je Miloš Urošević;
- **18. decembar, Beograd** - sastanak pod nazivom *Izazovi pružanja besplatne pomoći i mehanizmi borbe protiv zločina iz mržnje*, u organizaciji Komiteta pravika za ljudska prava; u ime ŽuC-a je prisustvovala Ljiljana Radovanović.

Mirovna nagrada i priznanje “Krunoslav Sukić” Staši Zajović (Žene u crnom)

Centar za mir, nenasilje i ljudska prava iz Osijeka, Hrvatska, dodelio je za 2014. godinu nagradu za *promicanje mirotvorstva, nenasilja i ljudskih prava* Staši Zajović (Žene u crnom, Beograd), britanskom pastoru, Clive Richard Fowl-u i pomoćniku ministra hrvatskih branitelja, Bojanu Glavaševiću; Centar za mir iz Osijeka je preko dve decenije aktivan u zaštiti i promociji ljudskih i manjinskih prava i u antiratnim aktivnostima; nagrade i priznanja “Krunoslav Sukić” koje se dodjeljuju od 2009. godine, posvećene su pokojnom Krunoslavu Sukiću, mirotvornom aktivisti i humanisti, a dodjeljuju se za osobit doprinos u zaštiti i promociji ljudskih prava i slobode čovjeka; odnose se takođe i na promicanje kulture mira i nenasilja; dodela nagrade je bila 9. decembra 2014. u Osijeku.

*Izveštaj priredila: Staša Zajović
uz podršku Miloša Uroševića, Ljiljane Radovanović,
Ljupke Kovačević, Marije Perković, Marije Vidić,
Nataše Milanović, Nele Pamuković, Snežane Tabački
i Violete Đikanović.*

Beograd, januar 2015.

